

Арктика - голямата битка предстои

Арктика /от гръцки мечка/ е северната полярна област на Земята, включваща краищата на материците Северна Америка и Евразия, почти целия Северен ледовит океан с островите /освен крайбрежните острови на Норвегия/ и прилежащите части на Атлантическия и Тихия океан. Южната граница на Арктика съвпада с тундрата. Общата ѝ площ е около 27 млн. кв. км. Някои експерти ограничават Арктика от юг със Северния полярен кръг, като в този случай нейната площ е 21 млн. кв. км. Според оценките на учени там се намират повече от 25 % от световните запаси на петрол и газ.

**Ваня Хаджиева,
доктор по икономика**

Арктика показва как глобалното затопляне води до охлаждане на дипломатическите отношения. Дълго време тази замръзнала шир беше смятана за Тера инкогнита /Непознатата земя/. Заради студената война между СССР и САЩ, но също и заради прекалено суровия климат водите на Арк-

тика досега бяха недостъпни, а тамошните ресурси неизследвани. Но тези две подробности останали в миналото. Прогнозите показват, че канадската част на Арктика след около 30 години вече няма да бъде в плен на ледовете. Така че Северният ледовит океан днес предизвиква интереса и събужда апетита за богатствата му на петте държави, които го

заобикалят - Русия, Канада, САЩ /чрез Аляска/, Норвегия и Дания /чрез Гренландия/.

Наблюденията на климата в Арктика показаха, че за последните 30 години площта на ледената покривка е намаляла с 30% при едновременно изтъняване дебелината на леда. През 2004-2005 г. дебелината на вечния лед в района на Северния полюс е намаляла с 14 см, а общата площ - със 730 000 кв. км. Според прогнозите, ако тази тенденция се запази до 2015 г., Северозападният морски път около бреговете на Канада поне през летните месеци ще може да бъде открит за търговски кораби. Така морският път от Европа до Азия ще се съкрати почти два пъти - от 13 000 на 8000 морски мили.

Историята

През 1920 г. СССР, Норвегия,

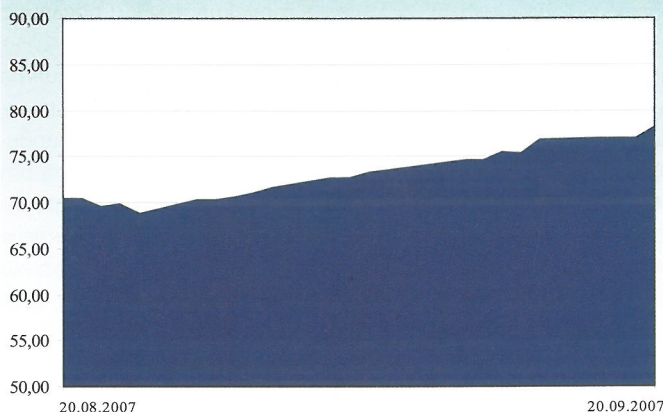
Дания, САЩ и Канада приемат концепция за „полярните сектори“. Според нея всички земи и острови, намиращи се в пределите на полярния сектор на съответната държава, както и постоянните ледени полета, прилепени до брега, влизат в нейната

територия. Всяка държава има правото да изследва и разработва природните ресурси на принадлежащия ѝ континентален шelf и икономическата морска зона, както и да опазва природата в тези райони.

Съгласно Конвенцията за кон-

тиненталния шelf от 1958 г. и Конвенцията на ООН за морско право от 1982 г. икономическите граници на крайбрежните държави може да се простират на не повече от 370 km от брега. Всички останали площи са обявени за общо наследство на човечеството.

Движение при цените на петрола сорт „Брент“ за периода 20 август - 20 септември 2007 г. в USD/барел

В рамките на септември се отчита умерена активност при движението на фючърсните цени на суровия петрол на Лондонската международна борса. В периода 20 август - 20 септември ценовите флукутации са в диапазона от 10 USD/барел. През последната десетдневка на август цената се запазва стабилна с минимални флукутации от 3 USD/барел. Най-евтино са се търгували фючърсните доставки на суров петрол на 24 август - 68.82 USD/барел. Пик беше регистриран на 14 септември /някои анализатори намират връзка с 6-ата годишнина от взривяването на „Кулите близнаци“/. При фючърсните доставки той се изрази с покачване от 1.5 USD/барел в рамките на един работен ден, а на спот пазара незабавната доставка на суров петрол премина психологическото ниво от 80 USD/барел. До края на периода се запазва възходящата тенденция и на 20 септември сделка се сключваха на ниво от 78.10 USD/барел.

БИ ЕС ПИ ВООД

Да изпратиш е важно... Да получиш е още по-важно...

С нас всичко е
бързо и лесно.

Национален телефон за контакти
0 700 100 14
На цената на един градски разговор
факс: **957 14 16**
телефон: **957 15 16**

София, ул. Евлия Челеби 42А www.bsppbg.com
Удостоверение №48 на КРС за куриерски услуги

Пик
месец в три цени

то и там действат принципите и нормите на международното морско право.

Най-голямата страна Русия има и най-големия сектор - около една трета от площта на арктическият шелф. Към момента водещите държави се готвят да преразпределят арктическите пространства и като начало 1.2 млн. кв. км, принадлежащи на Русия. Сред тях е огромното находище на газ, открито наскоро в Баренцово море. В руския сектор изследвания правят експедиции на САЩ, Норвегия, Германия, Китай, желание да участва в разработването на находището изяви дори и Индия.

Защо започна „битката за полюса“

Практически петте държави с претенции към арктическия кръг имат 10-годишен срок за искания за разширяване на континенталния си шелф и за някои от тях /включително Русия/ той изтича. Втората причина е разтопяването през следващото столетие на ледената шапка, под която според учените се крият до 25% от световните природни богатства, и не на последно място добиването на престиж, какъвто донесе руската експедиция. Арктическата надпревара е доста по-различна от тази в Космоса или от тази в Аляска по време на треската за търсене

на злато. Като начало за разлика от Антарктида Арктика се управлява от серия споразумения между държавите, както и от Конвенцията на ООН за морското право. Комисията за границите на континенталния шелф засега има само две предложения за разширяване на арктическите граници - от Русия и от Норвегия. Превид големия баланс на интереси на Северния полюс окупирането му от една или друга страна изглежда слабо вероятно. Вече има индикации, че Дания също ще иска преразглеждане на шелфа на Гренландия. Въпрос на време е Канада да я последва. САЩ, които не са ратифицирали Конвенцията на ООН, вече обмислят подобна стъпка. „Приватизирането“ на арктическия кръг явно прегрестоу.

Кои са играчите в голямата битка

Дания - Преди няколко години Дания обяви, че Северният полюс ѝ принадлежи, тъй като е съвсем близо до Гренландия. На 12.08.2007 г. стартира едномесечна експедиция в Арктика, наречена „Ломоносов риф“, предаде Асошиейтед прес, позовавайки се на информация от министерството на науката в Копенхаген. Целта на учените е да изследват дъното на хребета „Ломоносов“ на дълбочина почти 2 км. Ще се търсят доказателства, че хребетът

е свързан с остров Гренландия, който е датска територия. Това може да позволи на Дания да има претенции по Конвенцията на ООН по морско право.

Русия - През 2002 г. руските граничари поставят граничен стълб на полюса. В началото на август на дълбочина 4000 м на дъното на океана под Северния полюс бе поставена титанова капсула с руския флаг и послание към потомците.

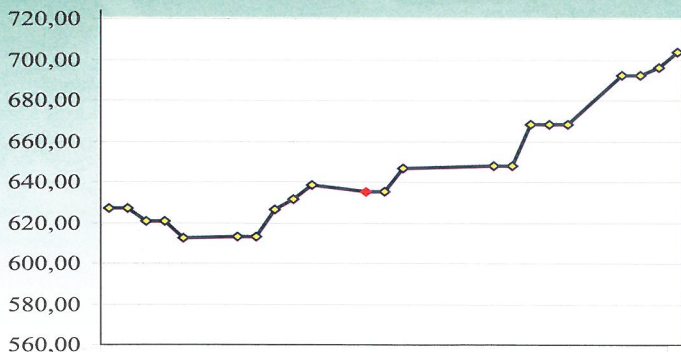
Основната цел на експедицията е да изучи шелфа на Северния ледовит океан и да уточни неговите граници на територията от Новосибирските острови до самия Северен полюс. Ако учените докажат, че шелфът и по-точно океанският хребет „Ломоносов“ е продължение на Сибирската континентална платформа, това ще позволи на Русия да претендира за огромна територия от океана, възлизаща на 1.2 млн. кв. км.

САЩ също претендират за полюса, тъй като за пръв път на него стъпват американци, а Канада доказва, че трансарктическият хребет „Ломоносов“ започва от американския континент. По повод руската експедиция от началото на август представителят на Държавния департамент на САЩ Том Кейси заяви, че дори ако бяха отишли и боядисали подводните хребети с цветовете на руския флаг, това не би имало никакъв правни последици.

Канада - Говорителят на пре-

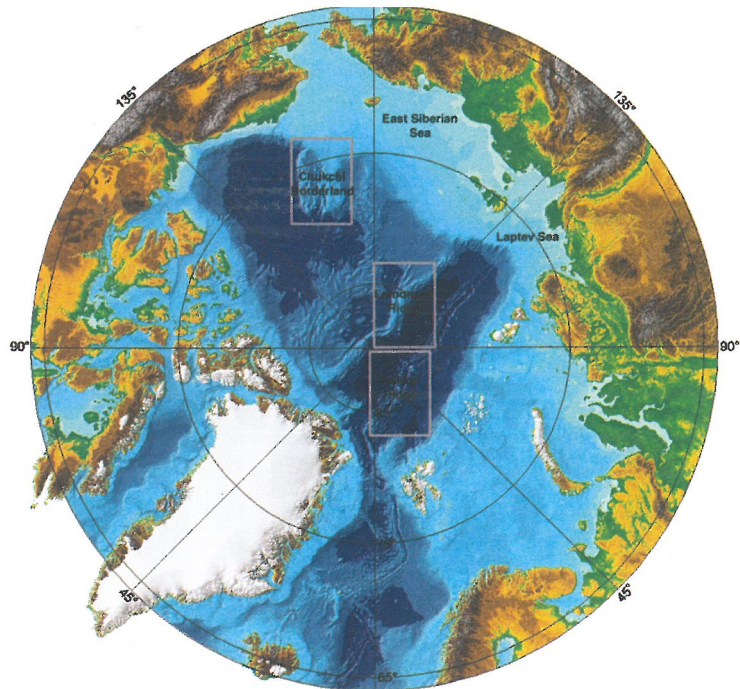
Движение при цените на газьола за периода 20 август - 20 септември 2007 г. в USD/тон

Както при суровия петрол, така и при газьола се наблюдават динамични ценови флуктуации в рамките на третата десетдневка на август в диапазон от 26 USD/тон. Спад в цената на газьола е регистриран на 24 август на ниво от 612.5 USD/тон. Септември и при газьола задава стабилна възходяща тенденция, чийто пик е на 20 септември - 704 USD/тон. В рамките на месеца изменението на срочните цени е в рамките на 91.5 USD/тон.

20.08.2007

20.09.2007

миера Димитри Судас заявлява: „Руснаците изпратиха цяла експедиция, за да поставят малко знаменце в региона. Ние изпращаме нашия премиер, за да потвърдим за пореден път върховенството на Канада.“ Премиерът на Канада Стивън Харпър замина на тридневно посещение в региона на Арктика, за да потвърди за пореден път претенциите на Канада по отношение на Арктика. Тези претенции ще бъдат подкрепени чрез засилено военно присъствие. По време на своята „обиколка за арктически суверенитет“ премиерът съобщи, че държавните сгради в Резолут бей ще бъдат превърнати в Арктически военен тренировъчен център, което ще позволи да се увеличи броят на резервистите в района от 900 на 5000. Харпър обяви и планове за пристанище и станция за зареждане на кораби с гориво в

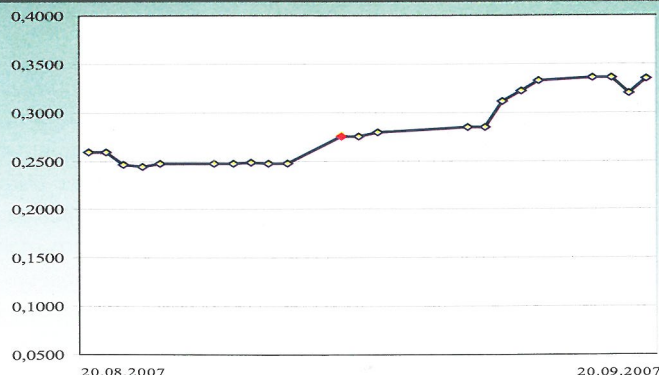
Нанисвик в провинция Нунавут, на входа на Северозападния проход, който благодарение на повишаващите се температури в Арктика в даден момент може да стане връзка между Атлантическия и Тихия океан. Канада го смята за свои вътрешни води и претендира за суверенитет над него. Канадците винаги са смятали себе си за „законните пазители на Севера“, както се изрази през 1985 г. тогавашният министър на външните работи на Канада Джо Кларк.

Към момента единствено **Норвегия** запазва мълчание и не предприема никакви активни действия и коментари относно преразпределението на териториите в Арктика.

Европейски съюз - Проблемът с Арктика е свързан най-малкото с три стратегически най-вече за ЕС залога - военния,

икономическия и екологичния. Във военната област Северният полюс е безспорно убежище за руските и американските ядрени подводници. Това, че те са разположени в Северния ледовит океан, кара тяхната ядрена заплаха да надвисне над всички големи градове на Северното полукуло. В областта на икономиката американски и норвежки експерти смятат, че една четвърт от все още неоткритите природни запаси на петрол и природен газ са разположени именно под Северния полярен кръг. Само полагащата се на Русия територия включва близо 700 млрд. тона петрол и огромни количества природен газ. За Москва е от съществено значение да може да експлоатира тези залежи. Пътищата на сигурните енергийни доставки за ЕС в бъдеще може да преминават именно през Арктика. Но това не е единственият икономически залог в региона. Между Северна Европа и Североизточна Азия, от една страна, и американския Северозападен бряг - от друга, северният морски път е доста по-къс. Не на последно място трябва да поставим и екологичния залог. Въпреки че Гренландия е най-големият резервоар на сладки води на планетата, разработването на залежите в Аляска, така както си го представят страните, граничещи с този регион, заплашва да навреди още повече на околната среда.

Движение при цените на природния газ
за периода 20 август - 20 септември 2007 г. в GBP/куб. м

При цената на природния газ на Лондонската петролна борса също се наблюдава активно движение в диапозон от 0.091 GBP/куб.м. В последните десет дена от август търговията запазва стабилна ценова линия в диапозона от 0.2590 - 0.2470 GBP/куб.м. Тогава е регистрирана и най-ниската цена - 0.2445 GBP/куб.м, на 23 август. Началото на септември, както при суровия петрол и газьола задава стабилна тенденция на нарастване на цената на природния газ, която достига своя пик на 18 септември - 0.3355 GBP/куб.м. На следващия работен ден е регистриран спад с 0.155 GBP/куб.м до ниво от 0.200 GBP/куб.м. Следва отново покачване до 0.3350 GBP/куб.м.